

ומשנינן שבת, מי איכא חסירותא?! כלומר: וכי יש שבוע שאינו בן שבעה ימים, כי אז אכן היה ראוי לקרוא את השבת שהיא ממלאת את השבוע, אבל כיון שאין שבוע בלי שבעה ימים שוב אין השבת נקראת שהיא ממלאת את השבוע; מה שאין כן בחודש, שפעמים הוא מלא ופעמים הוא חסר, ונמצא שיום השלשים ממלא את החודש.⁽¹³⁾

א-ת עוד מקשה הגמרא: ואימא "ימים שצריכים

למלאות" הוא שנה, שפעמים היא מלאה כשהחדשים מלאים, ופעמים היא חסרה כשהחדשים חסרים!?!⁽¹⁾

ומשנינן: הרי הכתוב אומר "עד מלאת הימים", ומי מנינן שנה ליזמי [וכי מונים שנה לימים]?!⁽²⁾

והא רבנן דקיסרי אמרי: מנין שאין מונין ימים לשנים, שאם צריכה השנה עיבור יוסיפו לה ימים?⁽³⁾

13. נתבאר על פי המאירי, וטעויות סופר יש שם].

1. כך פירשו התוספות. והמאירי פירש "נימא שנה, שהרי יש בה חודש העיבור, שממלא את השנה הפשוטה".

ולפי פירוש התוספות, ביאור הפסוק הוא לפי קושיית הגמרא: מנין ימי הנזירות הוא שנים עשר פעמים כ"ט יום [היינו שמ"ח יום] אם "עד ולא עד בכלל", ואם "עד ועד בכלל" יהא מנין ימי הנזירות שנים עשר פעמים שלשים יום [היינו ש"ס יום]. ודבר זה חידוש הוא, שהרי השנה המתמלאת היא שנת לבנה הנמנית לפי החדשים כפי שמילאום בית הדין או חיסרום, ואילו לענין נזירות נבוא לתת דין שנה הנמנית לפי מספר ימים קצוב; ויש מי שאומר, שאכן זו היא דחיית הגמרא.

ב. כתב הרא"ש: והוה מצי לשנויי "תפשת מרובה לא תפשת".

וב"משמר הלוי" [פנינים ואגרות] העיר, שמדברי הרא"ש יש ראייה למה שדנו בו האחרונים [ראה טורי אבן ראש השנה י ב, וערוך לנר שם, ו"ערוך לנר" סוכה ה ב על תוספות ד"ה תפסת] אם אף במקום שהמרובה הוא חומרא אומרים "תפשת מרובה לא תפשת", ומשום שיש לומר, שרק להקל אין תופשין את

המרובה, ומדברי הרא"ש מוכרח שאף כשהמרובה הוא חומרא, כללא הוא שאין תופסין את המרובה.

עוד העיר שם, שמדברי הרא"ש יש להוכיח ש"תפשת מרובה לא תפשת" הוא בתורת ודאי ולא בתורת ספק, ראה מה שכתב רבינו עקיבא איגר ביומא עב א.

2. המאירי פירש לפי שיטתו, שקושיית הגמרא היתה שהחודש הוא הממלא ועד אותו חודש ינהג נזירות: "עד מלאת הימים" כתיב, ושנה בחודש היא מתמלאת ולא בימים.

ולפי פירוש התוספות בקושיית הגמרא, ביאור תירוץ הגמרא הוא, שאף על פי שבפועל מתמלאת השנה על ידי ימים שפעמים החדשים חסרים ופעמים הם מלאים, מכל מקום לפי האמת מתמלאת השנה על ידי החדשים, אלא שהימים מילאו את החודש והחודש מילא את השנה, כי אין אנו אומרים שבשנה כך וכך ימים, אלא "יב חדשים בשנה", אלא שהחדשים אינם שוים.

3. כן מפרשים התוספות. וכן פירש הרמב"ם בהלכות קידוש החודש.

ובמגילה ה א איתא: אמר רבי אבא אמר שמואל: מנין שאין מונין ימים לשנים?!, ופירש

שנאמר: "לחדשי השנה", חדשים מחשבין לשנים, ולא ימים לשנים.

אין הוא נזיר אלא שלשים יום, ובגמרא יתבאר יותר. (6)

מתניתין:

בין אם אמר אדם: הריני נזיר [נזירות] אחת גדולה —

ובין אם אמר: הריני נזיר [נזירות] אחת קטנה — (4)

ואפילו אמר: הריני נזיר (5) מכאן ועד סוף העולם —

גמרא:

שנינו במשנה: אפילו נזיר מכאן ועד סוף העולם נזיר שלשים יום:

תמהה הגמרא: אמאי? וכי למה לא יהא נזיר אלא שלשים יום!?

והא "מכאן ועד סוף העולם" קאמר, ומשמעות דבריו היא שיהא נזיר כאורך הזמן שמהלך אדם מכאן ועד סוף העולם שהוא

אחת גדולה" או לא.

6. נחלקו התוספות והרמב"ם [וראה עוד דעת המפרש בזה] בביאור הפיסקא הראשונה והשניה שבמשנתנו, וכאן יתבאר ביאור הפיסקא הראשונה, ובגמרא יתבאר ביאור הפיסקא השניה:

דעת התוספות: לפיכך המקבל עליו נזירות גדולה או נזירות קטנה, הרי הוא נזיר שלשים יום, משום שאין כוונתו כלל להאריך או לקצר את זמן הנזירות, אלא "גדולה" היינו "גדול עלי הנזירות דטריחא עלי", ו"קטנה" היינו ד"לא טריחא עלי כלל", ולכן אין זו אלא סתם נזירות שהיא שלשים יום, וטעם הפיסקא הראשונה, דומה מה למה שאמרו בגמרא בפיסקא השניה: "אפילו מכאן ועד סוף העולם", שאין כוונתו אלא לומר: "אריכא לי הדא מילתא כמכאן ועד סוף העולם".

ובמשנה למלך [נזירות ג ה] הקשה על לשון התוספות, שכתבו: "או קטנה כלומר דלא טריחא עלי כלל": למה הוצרכו לומר כן, והרי אפילו אם תפרש כפשוטו, הרי כל המקבל נזירות פחות משלשים יום, הרי הוא נזיר שלשים יום! וראה

רש"י: כגון שאמר קונם יין שאני טועם לשנה, מונה שנים עשר חודש מיום ליום, ואם נדר באחד בניסן אסור עד אחד בניסן הבא, אע"פ שיש עדיין יא יום שימות החמה יתירין על ימות הלבנה, או פעמים שאנו עושין חדשים חסרים. וכן פירש כאן המאירי.

ותמה על זה בקרן אורה כאן ובטורי אבן שם, כיון שבנדרים הרי "הלך אחר לשון בני אדם", ואין דין זה תלוי במקראות.

4. כן פירש המאירי את המשנה, וכן יש לפרש את כוונת התוספות שכתבו "כלומר: לא שנא כי אמר גדולה ולא שנא כי אמר קטנה".

ויש מפרשים את דבריהם באופן אחר, ומילת "אחת" אינה מלשון הנודר, וכאילו אמרה המשנה "אחת קטנה ואחת גדולה" כלומר: בין זה ובין זה, והביאם ב"ארזי הלבנון" הערה קכד. ואולם מדברי התוספות בגמרא משמע בפשיטות לא כן, וכמו שהעיר שם באות קמב, וראה מה שהביא שם ליישב.

5. בגמרא יתבאר אם משנתנו עוסקת כשאמר: הריני נזיר אחת מכאן וכו', וכמו "הריני נזיר

חמש מאות שנה, ויהא נזיר חמש מאות שנה?! (7)

ומשנינן: לא נתכוין זה להאריך את זמן נזירותו מעבר לסתם נזירות. (8)

מה שכתב בזה בכרכת ראש.

וב"משמר הלוי" [פנינים ואגרות] הביא ליישב, דקא משמע לן שאינו מקבל על עצמו נזירות קטנה פחותה משלשים יום, אלא שממילא היא שלשים יום כיון שאין נזירות פחותה משלשים יום, אלא שכוונתו לקבל סתם נזירות שהיא שלשים יום.

ונפקא מינה, לפי מה שדן המנחת חינוך במצוה שסח לומר, שהמקבל על עצמו נזירות פחותה משלשים יום, אף שהנזירות מתפשטת לשלשים יום, מכל מקום אינו עובר בלאו ד"בל יחל" כיון שסוף סוף הוא לא קיבל על עצמו שלשים יום, ואם כן כשאמר "קטנה" הרי זה כקבלת סתם נזירות שעובר על"בל יחל" כל שלשים יום.

דעת הרמב"ם בפרק ב מהלכות נזירות הלכה א: "סתם נזירות שלשים יום, כיצד מי שאמר הריני נזיר אין פחות משלשים יום, ואפילו אמר הריני נזיר נזירות גדולה עד מאד הרבה הרי זה נזיר שלשים יום שהרי לא פירש זמן", ומשמע שנתכוין הרמב"ם לכלול בלשונו גם את הפיסקא הזו של המשנה [אם כי נזירות קטנה לא הביא הרמב"ם כלל, וצ"ע], והיינו שלפי שיטת הרמב"ם בכלל דין "סתם נזירות שלשים יום" כל המקבל עליו נזירות ללא פירוש זמן, ואפילו אם נתכוין להאריך את זמן נזירותו, כיון שלא פירש זמן הרי זה בכלל "סתם נזירות" שהיא שלשים יום, [וראה בחידושי מרן ר"י הלוי נזירות ד א, שהביא מכמה מקומות שכן היא דעת הרמב"ם]; וכן פירש המאירי: "הואיל ומכל מקום לא פירש זמן, אינו נזיר אלא שלשים".

ולדעת הרמב"ם והמאירי יש לומר, שמשנה זו היא פירושה של המשנה הקודמת ששנינו בה: "סתם נזירות שלשים יום", וכאן מפרשת המשנה

כיצד היא "סתם נזירות".

וביאור הפיסקא השניה יתבאר בגמרא על פי דרך התוספות, ובהערות בגמרא תתבאר שיטת הרמב"ם.

7. מה שלא הקשתה הגמרא כן גם על הפיסקא הראשונה, שהרי אמר שהוא מקבל עליו נזירות גדולה, ויהיה נזיר יותר מ"סתם נזירות"! ? היינו משום שכשאמר "גדולה" ולא פירש זמן, מסתבר לחז"ל שאין כוונתו להאריך את הזמן, אלא כפי שפירשו התוספות שנתכוין לטורח, אבל כאן שאמר "מכאן ועד סוף העולם" שיש לפרש כוונתו לחמש מאות שנה, על זה הקשתה הגמרא "ואמאי"; וזה הוא שאמרו במשנה "אפילו", ומשום שזה חעידוש גדול יותר.

ודעת הרמב"ם בכל זה יתבאר בהמשך הסוגיא בהערות.

8. א. ביארו התוספות את טעם הדבר שאנו מפרשים כן "דאם הוא רוצה לומר מכאן ועד סוף העולם היה לו להזכיר מנין סוף העולם, דידוע הוא שפיר דהעולם יש בו חמש מאות שנה מהלך, והיה לו לומר חמש מאות שנים, ולפיכך אזלינן לקולא".

וראה ב"ארזי הלבנון" אות קכו שהביא בשם האחרונים לדון אם כוונתם היא שבכל מקום שהוא עומד יש מהלך חמש מאות שנה, כיון שהעולם הוא כדורי, ראה שם.

ב. כתב המשנה למלך [נזירות ג ה], דלפי דברי התוספות משמע, שאם יאמר הנודר שלא ידע כי מהלך העולם הוא חמש מאות שנה אכן יהיה נזיר חמש מאות שנה, והאריך בזה.

ג. ביאור שיטת הרמב"ם בפיסקא השניה

מקום פלוני" — נמי לא נתכוין זה לקבוע זמן לנזירותו, שאם לא כן היה אומר את מספר הימים שמכאן ועד מקום פלוני —

אלא הכי קאמר: "אריכא לי הא מילתא כמכאן ועד מקום פלוני", וכשם שאנו אומרים במשנתנו כשאמר: "מכאן ועד סוף העולם"?!⁽⁹⁾

אמר תירץ רבא: התם — באומר "מכאן ועד מקום פלוני" — עוסקת המשנה במי שהחזיק בדרך לילך לאותו מקום פלוני, וכשעומד להתחיל ללכת, נדר, ומסתמא מפני אונסי הדרך קיבל עליו את הנזירות כדי להנצל מסכנת הדרך לסך מהלך הימים עד אותו מקום. ולכן אף שלא אמר את מספר הימים, מסתמא כוונתו להיות נזיר כמספר הימים שמכאן ועד מקום פלוני.⁽¹⁰⁾

אלא הכי קאמר: "אריכא לי הדא מילתא [ארוכה הנהגת הנזירות בעיני] כאילו נמשכת היא מכאן ועד סוף העולם".

ומקשינן מהא דתנן לקמן:

"הריני נזיר מכאן ועד מקום פלוני", אומדים [משערים]: כמה ימים של הילוך יש מכאן ועד מקום פלוני —

ואם מספר הימים הוא פחות משלשים יום, הרי זה נזיר שלשים יום שאין נזירות פחותה משלשים יום.

ואם לאו — שמספר הימים הוא יותר על שלשים יום — הרי זה נזיר כמנין הימים.

ותיקשי: אימא הכא — כשאמר "מכאן ועד

של המשנה, ובדברי הגמרא:

לשון הרמב"ם [נזירות ג א] הוא: "סתם נזירות שלשים יום, כיצד מי שאמר מי שאמר הריני נזיר אין פחות משלשים יום, ואפילו אמר הריני נזיר נזירות גדולה עד מאד הרבה, הרי זה נזיר שלשים יום שהרי לא פירש זמן".

וכוונת הרמב"ם היא לדין משנתנו, ולדעתו כל המשנה דין אחד הוא, שכל שלא פירש זמן הרי זה בכלל סתם נזירות.

ובביאור קושיית הגמרא ותירוצה, כתב בחידושי מרן רי"ז הלוי [נזירות ד א] לדעת הרמב"ם, שקושיית הגמרא היתה: ש"מכאן ועד סוף העולם" משמע שהוא שקיבל עליו נזירות עולמית ואם כן יהא נזיר עולם, ומשני הגמרא, שלא נתכוין רק לנזירות גדולה וארוכה כמכאן ועד סוף העולם, ולא לנזירות עולמית.

ומפי השמועה אמרו משמו גם בדעת הרמב"ם, שקושיית הגמרא היתה שהרי זה כמי שפירש נדרו לחמש מאות שנה.

9. הקשה המשנה למלך [נזירות ג ה]: לפי מה שכתבו התוספות לעיל את הטעם שאנו מפרשים את דבריו "מכאן ועד סוף העולם" שכוונתו לומר "אריכא לי מילתא", שהוא משום שאם לא כן היה אומר חמש מאות שנה, כיון שיודע הוא כי כך הוא מהלך העולם, אם כן נפרש את המשנה ב"מכאן ועד מקום פלוני" שהוא אינו יודע את משך הזמן לילך עד אותו מקום, ולכן מתפרשים דבריו כפשוטו, שהרי אף כשאומר "מכאן ועד סוף העולם" אם אינו יודע את משך הזמן הרי הוא נזיר לעולם!?

ותירץ: מאי פסקה, שמשנה אחת עוסקת באופן שאינו יודע והשניה ביודע, והרי מסתבר שכולן עוסקות או במי שיודע או במי שאינו יודע, ראה שם.

10. בפשוטו יהא נפקא מינה לדינא בין ההוה אמינא של הגמרא למסקנתה בביאור המשנה

ומשנינן: משנתנו עוסקת באתרא דלא מני פרסי [במקום שאין דרך להגדיר מרחק לפי מספר הפרסאות].

ואכתי מקשינן על משנתנו:

וליהוי כל אוונא ואוונא [מהלך יום נקרא "אוונא"]⁽¹²⁾ כלומר: קיבל עליו הרבה

עוד מקשה הגמרא על משנתנו שהאומר "מכאן ועד סוף העולם", אין אנו מפרשים את דבריו כפשוטם:

וליהוי כל פרסה ופרסה?

כלומר: נפרש את כוונתו שקיבל על עצמו הרבה נזירויות כמספר הפרסאות שמכאן ועד סוף העולם?!⁽¹¹⁾

יותר שיהא כל פרסה ופרסה בפני עצמו, שיוכל לגלח עצמו בסוף כל שלשים יום, כי לשונו סובל שלשה פירושים: או קבלת נזירות לחמש מאות שנה, או שקיבל על עצמו מנין נזירויות כמנין הפרסאות שיש עד סוף העולם, או שלא קיבל על עצמו אלא נזירות אחת לשלשים יום, ובשלמא את הפירוש הראשון אי אפשר לפרש בדבריו, שאם כן היה לו לומר "חמש מאות שנה", אבל הפירוש השני הרי ניתן להיאמר, ומשום שנוח לו לומר לשון זו כדי שיוכל לגלח בסוף כל שלשים יום, עד כאן תוכן דבריו.

ועדיין לא נתבאר, שהרי כשם שידוע אדם את משך זמן ההליכה עד סוף העולם, כך יודע הוא את מנין הפרסאות לפי חשבון מהלך אדם ביום עשרה פרסאות, ואם כן היה לו לומר הריני מקבל על עצמי כך וכך — כאשר יצא החשבון — נזירויות, [ואכן בהמשך הסוגיא אומרת הגמרא סברא זו, אך מכל מקום מאי סלקא דעתין?!]

ובחזון איש [סימן קלז ססק"ט] כתב בהמשך דברי הגמרא גבי כל אוונא ואוונא דהיינו כל יום, "אי מפרשינן שמקבל נזירות הרבה ויגלח כל שלשים, נקל לשון זה של מכאן עד כו' מלומר ימים, דיצטרך לפרש דבריו שאינו מקבל חד נזירות אריכא", ולדבריו הוא הדין גבי פרסאות.

12. משנה למלך נזירות ג ה; ובחזון איש קלז ססק"ט פירש לשון "אוונא" שהוא מלון, כלומר:

[מלבד שלפי תירוץ הגמרא אין דין זה אמור אלא במי שהחזיק בדרך]:

לפי ההוה אמינא של הגמרא יש לנו למנותאת מספר ימי מהלך אדם בינוני מכאן ועד מקום פלוני, וכעין ש"מכאן ועד סוף העולם" היה מתפרש חמש מאות שנה, שהוא לפי חשבון מהלך אדם בינוני; וגם לא יובאו ימי המנוחה ההכרחיים בחשבון, כשם שאינם מובאים בחשבון "מכאן ועד סוף העולם".

ואילו לפי מסקנת הגמרא, היא מספר ימי נזירותו כמספר ימי הילוך שלו, וגם ייכללו ימי המנוחה ההכרחיים בחשבון הנזירות, כיון שהוא מקבל עליו את הנזירות משום אונסי הדרך, אחרונים.

11. כתבו התוספות: ואין להקשות: אם כן היה לו לומר מנין סוף העולם, דיש לומר דניחא ליה טפי שיהא כל פרסה ופרסה בפני עצמו שיוכל לגלח עצמו בסוף כל שלשים יום.

וביאר המשנה למלך [נזירות ג ה] את כוונתם: כלומר, טעמא מאי דוחקים אנו את עצמנו לפרש "טריחא לי מילתא" ואין אנו מפרשים את דבריו כפשוטם, היינו משום דאם איתא שחמש מאות שנה קיבל על עצמו, היה לו לומר הריני נזיר חמש מאות שנה, ואם כן נאמר שכוונת דבריו שכמנין הפרסאות שיש עד סוף העולם קיבל על עצמו נזירויות, וכי תימא אם כוונתו היא להיות נזיר עולם, היה לו לומר הריני נזיר חמש מאות שנה, זה אינו, משום שנוח לו

נזירויות כמנין הימים שאדם מהלך מכאן ועד סוף העולם, ולגלח כל שלשים יום!?

מי לא תנן: הריני נזיר בעפר הארץ, ובשער ראשי, ובחול היב, הרי זה נזיר לעולם (13) בכמה נזירויות זו אחר זו, ומגלה אחת לשלשים יום שהוא סוף כל נזירות –

הרי שמפרשים אנו את דבריו שקיבל על עצמו נזירויות הרבה, ואין אנו מפרשים לקולא שכוונתו לומר "אריכא לי האי מילתא כאילו אמרתי הריני נזיר כמנין שער ראשי"? (14)

ומשינין הן על הקושיא שנפרש דבריו "כל אוונא ואוונא" והן על הקושיא הקודמת "וליהוי כל פרסה ופרסה":

כל מילתא דאית ביה קיצותא [קצבה] לא קתני בההיא משנה.

כלומר: עד כאן לא אמרנו שאנו מפרשים

את דבריו למספר נזירויות ולא לומר ש"אריכא לי מילתא", אלא במקום שאין לדבר קצבה, שלא היה יכול לומר את מספר הנזירויות. אבל כשאמר "מכאן ועד סוף העולם" שידוע הוא את מספר הימים לפי חשבון חמש מאות שנה, בהכרח שכוונתו לומר ש"אריכא לי מילתא", שאם לא כן היה אומר את המנין. (15)

והתניא [בניחותא] שיש חילוק בין דבר שיש לו קיצבה לדבר שאין לו קיצבה:

האומר: **הריני נזיר כל ימי חיי**, שאינו יודע כמה ימי חיי, או שאמר: **הריני נזיר עולם**, (16) הרי זה נזיר עולם, ומיקל ראשו מפעם לפעם כפי דעות התנאים בזה.

אבל אם קצב את הזמן, **אפילו שאמר: הריני נזיר מאה שנה, ואפילו אמר: הריני נזיר אלף שנים, אין זה "נזיר עולם"** שמיקל ראשו מזמן לזמן, **אלא נזיר הוא לעולם.**

של חמש מאות שנה, אבל אם אנו דנים שכוונתו לומר נזירויות הרבה כמנין הפרסאות או הימים, זה אינו נשלל, ותירץ לו התרצן שאף זה נשלל מאותה הוכחה עצמה ממה שלא הזכיר את המנין, וראה עוד שם בד"ה עוד כתבו התוספות ומשני.

16. כתב הרמב"ם [ג יא] "מי שאמר הריני נזיר לעולם או הריני נזיר כל ימי חיי הרי זה נזיר עולם", והיינו שהרמב"ם גורס כן בגמרא, שלא כגירסאות שלנו שאמר "הריני נזיר עולם"; וראה בחזון איש [קלז יג] שלפי גירסתנו, כיון שהברייתא אומרת בסוף הענין "אין זה נזיר עולם אלא נזיר לעולם", יש ללמוד, שהאומר: "הריני נזיר לעולם" אינו בדין נזיר עולם להקל ראשו, ראה שם.

כל לינה ולינה דהיינו יום, וכן מצינו ברש"י תענית יא א ד"ה מאוונא לאוונא, וכן פירש כאן המאירי.

13. כן היא הגירסא בתוספות.

14. ראה תוספת ביאור במשנה למלך נזירות ג ה; ובחזון איש סימן קלז סק"י כתב, שהגמרא מוכיחה ממשנה זו שני דברים: האחד, ש"מכאן ועד סוף העולם" מתפרש נזירויות הרבה, והשני, שאין אנו אומרים "אריכא לי מילתא", ראה שם.

15. במשנה למלך [נזירות ג ה] הוסיף ביאור: שהמקשה היה סבור שההכרח ממה שלא אמר את מנין השנים שיש מכאן ועד סוף העולם, אינו מועיל רק לשלול את הפירוש שכוונתו לנזירות

ומשנינן: **התם** — "יום אחד" שאמרה תורה גבי ימים — **לאו דמפסקי מהדרדי הוא** [אין זה משום שמובדלים הם זה מזה], אלא **מאי קאמר** [הכי קאמר]: (18)

יממא וליליא, היום והלילה שלפניו **חד יומא הוא**, ונפקא מינה לשבת ויום טוב שהיום הולך אחר הלילה. **ולעולם ימים לא מפסקי מהדרדי**, אין הם מובדלים זה מזה, אלא נוגעים זה בזה.

רבא אמר: **למה לך אקשווי כולי האי?** [למה לך להקשות כל כך הרבה] מה ההבדל בין משנתנו לאומר הריני נזיר כשער ראשי, והרי החילוק הוא פשוט:

כי **שאני התם**, היינו במשנתנו, **דהא קתני**: **הריני נזיר "אחת"** גדולה, ואפילו נזיר מכאן ועד סוף העולם, והמילה "אחת" מתייחסת גם לאומר "הריני נזיר מכאן ועד סוף העולם", שכך אמר: "הריני נזיר [נזירות] אחת מכאן עד סוף העולם". ואם כן, הרי אמר בפירוש שהוא נזיר נזירות אחת, ולא כמה נזירות. (19)

מתניתין:

אמר אדם: **הריני נזיר, ויום אחד**, היות

כלומר: לכל ימי חייו ויותר עד מאה או אלף שנים, ואינו מיקל ראשו כלל. (17)

רבה אמר טעם אחר למה ב"מכאן ועד סוף העולם" אין אנו מפרשים את דבריו לנזירות הרבה כמנין הימים שמכאן ועד סוף העולם, כמו האומר "הריני נזיר כעפר הארץ וכשער ראשי וכחול היס" שאנו מפרשים את דבריו למספר נזירות עד אין מספר:

כי **שאני שערות** ראשו [וכן עפר הארץ וחול היס], **הואיל ומובדלות זו מזו**, ועל כן מתפרשים דבריו לנזירות הרבה. מה שאין כן ימים, שאינם מובדלים זה מזה, ועל כן אין לפרש את דבריו לנזירות הרבה כמנין הימים שמכאן ועד סוף העולם.

וכיון שאין לפרש את דבריו לנזירות הרבה, שוב אין אנו מפרשים שרצה נזירות אחת לחמש מאות שנה, שאם כן היה אומר חמש מאות שנה, אלא כוונתו לומר "אריכא לי".

אך תמהה הגמרא: **גבי יומי נמי**, מובדלים הם זה מזה. **דהא כתיב: "ויחי ערב ויחי בוקר יום אחד"**, ומאמר הכתוב "יום אחד", משמע שהוא בא להבדילו מן היום שלאחריו!?

17. א. ראה מה שתמהו על הדמיון במשנה למלך [נזירות ג ה] ובחזון איש [קלו י], וראה במאירי, וראה מה שכתב לבאר בחידושי מרן רי"ז הלוי [נזירות ג יא] לדעת הרמב"ם.
ב. כתב המשנה למלך שם [ד"ה עוד כתבו התוס' והתניא]: ומצינו כיוצא בה גבי גט, שהנתן גט לאשתו, ואומר: הרי זה גיטך על מנת שלא תשתי יין, אין זה גט משום שהיא אגודה בו לעולם מחמת תנאי זה ואין זה "כריתות", אבל אם קצב לתנאו זמן אפילו שהוא

18. לשון נזיר משונה.

19. אבל שאר האמוראים סבורים, שמילת

גמרא:

מקשה הגמרא: **למה לי למיתנא** [למה צריך התנא לשנות] **את כל הני שלש דוגמאות!?**

ומפרשת הגמרא: **צריכי!**

דאי תנא "הריני נזיר ויום אחד" בלבד, ולא הוה תני "הריני נזיר ושעה אחת", הייתי אומר:

הכא הוא דאין נזירות ליום אחד, אמטו להכי קמני תרתין [לפיכך מונה הוא שתי נזירויות].

אבל "הריני נזיר ושעה אחת", לימני שלשים ואחד יום.

קא משמע לן. (21)

והסמיך מילת "נזיר" ליום, מפרשים דבריו כאילו אמר: הריני נזיר, ונזיר יום אחד –

או שאמר: **הריני נזיר ושעה אחת**, היות ונסמכה מילת נזיר לשעה, מפרשים דבריו שהוא מקבל סתם נזירות, ועוד שעה אחת של נזירות –

או שאמר: **הריני נזיר אחת ומחצה**, שאף כי לא הסמיך מילת נזיר ל"מחצה" הרי זה משום שלא היה יכול לומר "הריני נזיר ומחצה" שאין לדבריו אלו משמעות כלל, ולכן מתפרשים דבריו כאילו אמר "הריני נזיר, ונזיר מחצה" דהיינו עוד מחצת נזירות –

הרי זה בכל אלו **נזיר שתיים** [נוהג שתי נזירויות], היות שכל המקבל על עצמו יום או שעה או חצי נזירות הרי זה נזיר שלשים יום, ונמצא שקיבל על עצמו שתי נזירויות.

לעולם", הרי שיכול לקבל עליו נזירות של פחות משלשים יום.

ואולם מרן רי"ז הלוי [על הרמב"ם שם] דחה ראיית המנחת חינוך, דבאמת הנזירות חלה על שלשים יום כמו נזירות דעלמא, כי כך הוא דינה של עצם הנזירות שאינה פחותה משלשים יום, ובעל כרחך חלונה היא על שלשים יום עם הבאת קרבנות וכל דיני נזירות, ואך שמת באמצע ולא יוכל לקיים, וזה לא איכפת לן, וראה עוד שם שהאריך בזה.

21. זה לשון התוספות בביאור הצריכותא:

הריני נזיר ויום אחד, הכא הוא דאין נזירות ליום אחד, פירוש, דחשבינן ליה כאילו אמר "הריני נזיר ונזיר יום אחד", ואילו אמר "הריני נזיר ונזיר יום אחד", ואין נזירות ליום אלא

"אחת" אינה מתייחסת לאומר "הריני נזיר מכאן ועד סוף העולם" אלא לאומר "גדולה" ו"קטנה" בלבד; ויש מפרשים, ששאר האמוראים סבורים שמילת "אחת" אינה מדברי האומר, וכפי שכבר נתבאר משמם בהערה במשנה, [ראה "ארזי הלבנון" אות קמב].

20. כתב במנחת חינוך [מצוה שסח אות יג בנדמ"ח] שרק אם יכולה הנזירות להתפשט לשלשים יום או חל נזירות לשלשים יום, אבל כשהנזירות אינה יכולה להתפשט לשלשים יום מאיזה טעם, אז חל עליו נזירות פחותה משלשים יום.

והביא ראייה ממה שכתב הרמב"ם [נזירות ד ין] "מי שאמר הריני נזיר יום אחד לפני מיתתי, הרי זה אסור לשתות יין ולהטמא ולגלח